Europeiska unionens officiella tidning

SV
C-serien

C/2025/102

10.1.2025

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén

Klimatförändringarna och deras inverkan på ekonomin

(yttrande på eget initiativ)

(C/2025/102)

Föredragande: **Juraj Sipko**

Rådgivare	Petr Zahradník (för föredraganden)
Beslut av plenarförsamlingen	18.1.2024
Rättslig grund	Artikel 52.2 i arbetsordningen
Ansvarig sektion	Ekonomiska och monetära unionen, ekonomisk och social sammanhållning
Antagande av sektionen	11.10.2024
Antagande vid plenarsessionen	23.10.2024
Plenarsession nr	591
Resultat av omröstningen (för/emot/nedlagda röster)	130/3/3

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 Europeiska ekonomiska och sociala kommittén (EESK) framhåller att klimatförändringarna i första hand är ett resultat av mänsklig verksamhet. Detta har lett till stigande havsnivåer, högre temperaturer, skogsbränder och frekventa, kraftiga stormar som har orsakat omfattande översvämningar. Klimatförändringarna orsakar också oförutsedda skador, inklusive förlust av människoliv. Dessutom betonar EESK att allting i naturen hänger samman. Om naturen är i balans finns det förutsättningar för god ekonomisk tillväxt och en frisk befolkning. Detta innebär att **man måste anta en långsiktig strategi för att skydda folkhälsan** i kölvattnet av oväntade klimatförändringar.

1.2 EESK anser att klimatförändringarna utgör ett existentiellt hot mot den ekonomiska och sociala utvecklingen i EU:s medlemsstater och att de har en mycket negativ inverkan på både makro- och mikroekonomisk utveckling, affärsverksamhet, finansiell och social stabilitet, infrastruktur och människors hälsa.

1.3 Kommittén betonar att ingen tid får gå förlorad när det gäller att anta och genomföra alla nödvändiga åtgärder för att minska utsläppen (begränsning) och anpassa sig till de nya villkoren (anpassning), bland annat genom att man inför pris på utsläpp och en koldioxidskatt i linje med kommissionens senaste rekommendation. Koldioxidens sociala kostnader, som mäter det monetiserade värdet av de skador på samhället som orsakas av varje ytterligare ton koldioxidutsläpp, bör göras till ett centralt mått för utformningen av klimatpolitiken i EU.

1.4 Investeringar kopplade till klimatförändringarna är en historisk ekonomisk möjlighet att stödja och dra nytta av den enorma innovations- och utvecklingspotentialen i EU:s medlemsstater. Det kommer också att leda till grundläggande förändringar i både ekonomins struktur och i samhället som i ett historiskt perspektiv är unika. Stödet till kampen mot klimatförändringarna kräver ett brett socialt samförstånd. EESK anser att social dialog och kollektivförhandlingar bör integreras i diskussionen om klimatomställningen på alla nivåer.

1.5 Minskade driftskostnader för ekonomin och samhället är en annan viktig långsiktig effekt av de ekonomiska insatserna mot klimatförändringarna, utöver att den värdefulla tillväxtpotentialen tas tillvara. Det är därför mycket viktigt att man minskar de negativa externa effekter som skadar miljön och förvärrar klimatförändringarnas negativa återverkningar.

1.6 Kommittén är fullt medveten om att åtgärderna mot klimatförändringarna är mycket påfrestande när det gäller de investeringar som krävs (samtidigt som man måste undvika tillgångar blir strandade i stor skala på grund av den klimatförändringsbetingade omvandlingen) och de finanspolitiska och finansiella insatser som förutsätts. Det gäller att se till att detta inte leder till ytterligare ekonomiska obalanser, till exempel en ohållbar ökning av budgetunderskotten och statsskulden och undergrävd stabilitet i finanssektorn, särskilt i försäkringsbranschen.

1.7 Olämpliga motåtgärder eller underlåtenhet att ta itu med problemen i samband med klimatförändringarna kan leda till enorma risker, när det gäller både ekonomisk tillväxt och, i förlängningen, skador för samhället. Resultatet kan också bli okontrollerad inflation, särskilt kostnadsinflation, och i slutändan en fördärvlig sänkning av levnadsstandarden.

1.8 EESK anser att det är absolut nödvändigt att betydelsen av den mänskliga faktorn i begreppets vidaste bemärkelse inte underskattas när det gäller hanteringen av klimatförändringarna. Klimatförändringarna kommer sannolikt att leda till grundläggande och långsiktiga förändringar på arbetsmarknaden, vilket kräver en mer resilient och flexibel arbetskraft, med livslångt lärande på nya områden.

1.9 Åtgärder måste vidtas och genomföras med målet att se till att klimatförändringarnas inverkan på medlemsstaternas ekonomiska och sociala utveckling systematiskt analyseras, utvärderas och prognostiseras. Förutom att minska utsläppen (fysisk riskreducering) bör dessa åtgärder inriktas på förändringar i ekonomins struktur (omställningsriskanpassning) och på processer som orsakas av klimatförändringarna och deras inverkan på oförutsägbara internationella migrationsströmmar.

1.10 Klimatförändringarna påverkar alla länder i världsekonomin. Som svar på klimatförändringarna anser EESK därför att alla åtgärder måste samordnas och anpassas på internationell nivå. I detta sammanhang stöder kommittén helhjärtat EU:s insatser för att ge kampen mot klimatförändringarna högsta prioritet. Detta kommer att inbegripa ett kollektivt åtagande på nationell, regional och lokal nivå, EU-nivå och global nivå på alla områden, t.ex. ekonomiska och sociala områden, med tydliga och väldefinierade roller och ansvarsområden på alla nivåer i beslutsprocessen.

2. **Överblick över bakgrund och fakta**

2.1 Under de senaste fyra åren har EU-ländernas ekonomier drabbats av tre allvarliga externa och systemrelaterade chocker. Covid-19, militära konflikter och klimatförändringar har haft en betydande negativ inverkan på ekonomierna i EU:s medlemsstater. Som en av de ovannämnda chockerna utgör klimatförändringarna ett existentiellt hot mot den fortsatta utvecklingen av EU-ländernas ekonomier på medellång och lång sikt.

2.2 Kostnaderna för att inte vidta åtgärder mot klimatförändringarna kommer att bli mycket höga. Preliminära uppgifter visar på årliga kostnader på 600 miljarder euro för perioden 2024–2030. Förlorad ekonomisk produktion på grund av ökad dödlighet, sämre hälsa, minskad produktivitet och kortare liv kommer att direkt påverka de ekonomiska utsikterna, särskilt med tanke på den exponentiella (inte linjära) effekten av varje ytterligare ton koldioxid som släpps ut. Som ett exempel, enligt Lancetrapporten från 2023 ([1]), gick 490 miljarder produktiva arbetstimmar förlorade på global nivå under 2023 enbart på grund av värmeböljor, och detta antal kommer att fortsätta att öka i takt med att värmeböljorna blir vanligare. Att skjuta upp finansieringen av både begränsning och anpassning kommer därmed att få en oerhört negativ inverkan på ekonomin, infrastrukturen och jordbruket som helhet samt på befolkningens hälsa. På grundval av dessa överväganden är det självklart att klimatförändringarna bör vara den viktigaste politiska prioriteringen för EU och dess medlemsstater. Ur institutionell synvinkel har antagandet av den gröna given ([2]) lett till en rad väsentliga och systemrelaterade krav i kampen mot klimatförändringarna och deras oförutsedda och aldrig tidigare skådade effekter på alla de viktiga områden som i hög grad påverkar EU:s ekonomi.

([1]) 2023 års rapport från Lancet Countdown om hälsa och klimatförändringar.
([2]) ”Så ska den gröna given genomföras”.

2.3 Klimatförändringarna har en omedelbar inverkan på de makroekonomiska indikatorerna, den finansiella och den sociala stabiliteten, realekonomin, den internationella handeln, infrastrukturen och jordbruket, inbegripet befolkningens hälsa. Dessutom kommer klimatförändringarna att få mycket negativa konsekvenser för de äldre och den åldrande befolkningen, och öka dödligheten. De äldre drabbas särskilt hårt och måste anpassa sina levnadsvillkor. Barn och ungdomar påverkas också.

2.4 På det monetära områdets makroekonomiska nivå förväntas klimatförändringarna leda till högre inflationstakt och därmed till högre räntor, försämrade arbetsvillkor och en svårare arbetsmarknad, minskad arbetsproduktivitet och följaktligen en avmattning i den ekonomiska tillväxten. Ur ett finanspolitiskt perspektiv leder klimatförändringarna till ökade extra utgifter i samband med naturkatastrofer, översvämningar, skogsbränder och kostnader i samband med skadad infrastruktur ([3]). Dessutom har detta en betydande inverkan på bytesbalansen i enskilda EU-länders ekonomier.

2.5 Klimatförändringarna kan betraktas som en negativ extern effekt. I detta sammanhang bör det betonas att denna negativa externa effekt kan leda till ytterligare kostnadsökningar, i linje med begränsnings- och anpassningsprocesserna, i produktionen av de varor och tjänster som tillhandahålls, vilket hämmar en hållbar och inkluderande ekonomisk tillväxt på lång sikt.

2.6 Ur ekonomisk synvinkel är det viktigt att som svar på klimatförändringarna gradvis minska och eliminera utsläpp och därav följande föroreningar så effektivt som möjligt. För att återställa klimatbalansen och dess hållbarhet måste därför åtgärder antas och genomföras med inriktning på dem som förorenar mest och därmed undergräver de grundläggande principerna för en hållbar utveckling.

2.7 Det kommer visserligen att krävas relativt stora ytterligare investeringar för att minska och gradvis eliminera den ihållande föroreningen av planeten, men den främsta långsiktiga avkastningen vore att kostnader till följd av klimatförändringarna undviks. De direkta och indirekta kostnaderna för finansieringen av klimatförändringarnas konsekvenser kan i hög grad inverka på andra sektorer än tillverkning, t.ex. försäkring och jordbruk, och på branscher och regioner som bygger på traditionella modeller för energiintensiv tillverkning.

2.8 Som en del av den pågående omställningen till en grön och digital ekonomi är det viktigt att åstadkomma omfattande och långtgående strukturella förändringar som på ett genomgripande sätt kan inverka inte bara på utformningen av de ekonomiska och sociala systemen, utan även på deras funktionssätt. Därför är det avgörande med partnerskap och integrerade flerpartsprocesser.

2.9 Det är viktigt att lyfta fram följderna och kostnaderna av att förbise klimatförändringarna (kostnaden för passivitet), som över tid kommer att ge upphov till oåterkalleliga klimatrubbningar, försämrad folkhälsa och, till följd av detta, lägre arbetsproduktivitet och sämre övergripande resultat i ekonomin som helhet.

2.10 Det är mycket dyrt att investera i klimatåtgärder. De ytterligare investeringar som behövs för att uppnå klimat- och energimålen för 2030 har uppskattats till omkring 480 miljarder euro per år. Med tanken på kopplingen till den digitala omvandlingsprocessen och säkerställandet av ett öppet strategiskt oberoende (i linje med REPowerEU) ([4]) kommer dessa kostnader att uppgå till 3 200 miljarder euro ([5]). De offentliga medlen för att ta itu med denna fråga kommer att vara begränsade, och därför behövs också privata resurser, vilka skulle kunna stå för finansieringen av prioriterade områden för att komma till rätta med klimatförändringarna.

2.11 Utformningen och genomförandet av klimatåtgärderna måste också vara förenliga med andra processer som för närvarande äger rum i den globala ekonomin, vilket skulle säkerställa att EU fungerar väl. Dessa rör främst aktuella geopolitiska spänningar och geoekonomiska utvecklingstendenser, ekonomisk säkerhet, livsmedelstrygghet, energitrygghet och hälsosäkerhet samt säkerställande av social stabilitet och hållbar konkurrenskraft ([6]).

([3]) ”Tools for Climate Change Adaptation”.
([4]) ”REPowerEU: Affordable, secure and sustainable energy for Europe”.
([5]) ”REPowerEU: Affordable, secure and sustainable energy for Europe”.
([6]) ”Green growth and competitiveness in EU climate policy: paradigm shift or ’plus de la même chose’?”, Oscar Fitch-Roy och Ian Bailey, juli 2023.

3. **Allmänna kommentarer**

3.1 EESK betonar att miljökvaliteten är avgörande för människors hälsa och för en hållbar, inkluderande, resilient och varaktig ekonomisk tillväxt. Det är uppenbart att människors hälsa påverkas av den miljö de befinner sig i. Av detta följer att för sunda ekonomier i EU:s medlemsstater behöver vi friska människor för att bidra till högre arbetsproduktivitet, vilket leder till högre konkurrenskraft, högre levnadsstandard och ekonomisk tillväxt av hög kvalitet.

3.2 Kommittén menar att den rätta reaktionen på klimatförändringarna är att ta vara på den nya möjlighet som den tekniska potentialen och innovationspotentialen på detta område innebär för ekonomin och näringslivet. En fördröjd reaktion på denna utmaning på EU-nivå, som är unik i ett historiskt perspektiv, kan leda till en ytterligare försämring av EU-ländernas ställning i den globala ekonomin när det gäller deras andel av världens BNP (som minskade från 25 % till 18 % mellan 2005 och 2023) ([7]).

3.3 Vid hanteringen av klimatkrisens konsekvenser bör man ta hänsyn till nedanstående enskilda instrument som rör fysiska risker och omställningsrisker ([8]).

3.3.1 IKT-verktyg: IKT-verktyg kommer att spela en central roll i omställningen. Vid hanteringen av klimatförändringarnas negativa konsekvenser för ekonomin som helhet måste man systematiskt och objektivt informera och öka medvetenheten om slutsatserna av analyserna av de ytterligare investeringskostnader som man kommer att behöva ådra sig. Det förefaller absolut nödvändigt med en tydlig konsekvensbedömning som riktar sig till allmänheten och som innehåller de belägg som ligger till grund för och gör det nödvändigt att vidta storskaliga, samordnade åtgärder för att hantera klimatförändringarna.

3.3.2 Incitament: Det kommer att bli nödvändigt att fokusera på att utforma och införa lämpliga strategier och instrument för att uppmuntra acceptansen för klimatåtgärder. Exempel på detta är EU:s utsläppshandelssystem, miljö- och klimatvänliga skatteinstrument och ramen för hållbar finansiering, som bygger på principen om dubbel väsentlighet och gör att finansförmedlingssektorn kan finansiera den gröna omställningen. Dessutom måste andra incitament, såsom subventioner, inriktas på hållbarhet när det gäller klimat och miljö, särskilt på områdena energieffektivitet, förnybara energikällor, den cirkulära ekonomin, ren mobilitet, markanvändning inom jord- och skogsbrukssektorn osv.

3.3.3 Regleringsinstrument och sanktioner: Verkställbarheten hos reglerna, målen och kraven inom ramen för den gröna given samt målen för hållbar utveckling för 2030, vilka tydligt fastställs i 55 %-paketet ([9]). I detta sammanhang bör det betonas att nyckelindikatorerna måste vara rättsligt bindande både för EU som helhet och proportionellt för de enskilda berörda parterna, och vid bristande efterlevnad bör det vara möjligt att ålägga omedelbara och effektiva sanktioner genom att tillämpa verkställbarhetssystemet. Den europeiska gröna given innehåller också sektorsspecifika mål och åtgärder. Det finns flera mekanismer som kan användas om rättsligt bindande mål inte uppfylls.

3.3.4 Påverkan på arbetstagare och arbetsvillkor: Trots de stora investeringar som krävs bör uppnåendet av klimatmålen inte påverka löner och arbetsvillkor negativt. För att åtgärderna för att hantera klimatomställningen ska bli framgångsrika måste klimatförändringarna ses som en investeringsmöjlighet där kompetens kan genereras och partnerskap med arbetstagare och det civila samhället byggas. Skyddade arbetstillfällen är avgörande för att skapa förtroende och för en framgångsrik klimatomställning, eftersom ingen omställning kan ske utan en social omställning.

3.4 EESK anser att de samordnade åtgärderna mot klimatförändringarna kan ge en betydande stimulans till den totala tillväxten i EU:s ekonomi på de områden som anges i 55 %-paketet, förutsatt att en förhandsbedömning av investeringsintensitet och räntabilitet genomförs i form av en konsekvensbedömning.

([7]) World Economic Outlook Database.
([8]) ”Key steps to manage climate risks to protect people and prosperity”.
([9]) ”Kommissionen välkomnar antagandet av central lagstiftning som ska få EU att nå 55 %-målen för 2030”, pressmeddelande av den 9 oktober 2023.

3.5 Åtgärderna mot klimatförändringarna kan få positiva resultat på lång sikt, särskilt när det gäller att undanröja negativa externa effekter, och det kommer att möjliggöra en mer ändamålsenlig fördelning av kapital till mer produktiva och effektiva sektorer och verksamhetsområden. Genomförandet av de stora strukturella förändringar som skulle vara de mest betydande på tvåhundra år förefaller därför vara mycket investeringsintensivt, men har potential att skapa ett mer produktivt, bättre fungerande och resurseffektivt ekonomiskt system ([10]). I detta sammanhang bör den cirkulära ekonomin ses som ett viktigt instrument, tillsammans med avfallsmarknaden och avfallshanteringen.

3.6 Den historiska omställningsprocessen kommer att kräva ökade totala investeringar i utvecklingen av nya sektorer, teknik, verksamhetsområden och affärsverksamhet, inbegripet små och medelstora företag, vilket också kan innebära att befintliga värdekedjor störs och måste anpassas till de nya villkoren (utvinningsindustrins och den tunga industrins omställning till ny ren energi och till att bli tillverkningsindustrier med låga eller inga föroreningar).

3.7 EESK menar att den nuvarande inflationsprocessen, som långsamt mattas av, där kostnadsinflationen har dominerat med riskpremien som ett betydande inslag, har lett till en differentiering mellan mindre utsatta och mer utsatta befolkningsgrupper i de olika EU-länderna. Klimatförändringarna, liksom energikrisen, kan leda till en kraftig asymmetrisk chock för arbetskraft och kapital. Det är viktigt att vara redo för detta och att i möjligaste mån avvärja deras potentiella negativa konsekvenser och ge mer stöd till de regioner som kommer att drabbas hårdast.

3.8 EESK anser att en ekonomi som är strukturellt förberedd för att hantera klimatförändringarna kommer att vara mer resilient mot potentiella inflationseffekter (till exempel på grund av allvarliga klimatvariationer som påverkar det ekonomiska resultatet och arbetsproduktiviteten i näringslivet), utan negativa sociala effekter ([11]).

3.9 Kommittén är väl medveten om att åtgärder kopplade till hanteringen av klimatförändringarna utgör en stor kvantitativ och kvalitativ utmaning för arbetsmarknaden i EU-länderna. Underlåtenhet att reagera tillräckligt snabbt och kraftfullt på dessa åtgärder kan leda till att arbetstiden begränsas, vilket skulle leda till ökad arbetslöshet ([12]). I detta sammanhang bör det påpekas att de berörda institutionerna och organisationerna bör reagera flexibelt genom att förbereda omskolningskurser och anpassningsprogram samt skapa bättre förutsättningar för en flexibel arbetsmarknad i sektorer där efterfrågan på arbetskraft är hög. Det går att dra nytta av klimatförändringarna för att underlätta omfördelningsprocesser inom EU.

3.10 EESK pekar dessutom på behovet av att förbättra utbildningssystemet som helhet, inbegripet yrkesutbildning, och att skapa förutsättningar för livslångt lärande som är i linje med kraven i 55 %-paketet och den digitala kompassen ([13]). Denna omvandlingsprocess i utbildningssystemet kommer att förutsätta grundläggande förändringar i kraven på utbildning, kvalifikationer och kompetens hos arbetskraften. Eftersom de ekonomiska konsekvenserna av naturkatastrofer kommer att vara oförutsägbara för alla åldersgrupper i samhället är det mycket viktigt att lära sig hur man kan förändra sin livsstil, reagera och vidta förebyggande åtgärder.

3.11 Eftersom en enorm mängd ekonomiska resurser kommer att behövas för att på ett korrekt sätt ta itu med klimatförändringarna förefaller det inte genomförbart att förlita sig enbart på offentliga medel. EESK rekommenderar därför att reglerna om försiktighet i de offentliga finanserna enligt de nyligen antagna reglerna om ekonomisk styrning ([14]) till fullo respekteras och efterlevs.

([10]) ”'European competitiveness and strategic autonomy' – The European Union and the double challenge: strengthening competitiveness and enhancing economic security”, Paolo Guerrieri och Pier Carlo Padoan, februari 2024.
([11]) ”Green growth and competitiveness in EU climate policy: paradigm shift or 'plus de la même chose'?”, Oscar Fitch-Roy och Ian Bailey, juli 2023.
([12]) ”3 ways the climate crisis is impacting jobs and workers”, Världsekonomiskt forum, oktober 2023.
([13]) ”EU:s digitala decennium: digitala mål för 2030”.
([14]) ”Tools for Climate Change Adaptation”.

3.12 EESK påpekar att det utöver offentliga medel finns betydande volymer av privata finansiella resurser tillgängliga, till exempel i försäkrings- och pensionsfonder, och en betydande volym av besparingar i allmänhet (som ofta hålls på löpande konton eller sparkonton och inte sällan lämnas där under långa perioder) som skulle kunna användas effektivare, i enlighet med målet för kapitalmarknadsunionen. I detta sammanhang skulle dessa resurser kunna användas för att finansiera lämpliga åtgärder mot klimatförändringarna, samtidigt som de strikta finansiella tillsynsreglerna följs.

3.13 EESK anser att det finns en möjlighet att generera avkastning på användningen av offentliga medel genom att använda finansieringsinstrument som tack vare omsättningscykeln ger en större volym resurser jämfört med subventioner, förutsatt att de enskilda transaktionerna uppfyller kriterierna för att få använda denna typ av finansiering.

3.14 Den totala externa ekonomiska balansen, som i hög grad påverkas av EU:s konkurrenskraft, bör stärkas (överskott i betalningsbalansens bytesbalans) till följd av klimatförändringarna och inte försvagas (bytesbalansunderskott). Samtidigt måste man komma ihåg att de globala ekonomiska processerna fortgående kommer att förändras och att de inte kommer att äga rum samtidigt eller med samma instrument.

3.15 För att stärka EU-ekonomins konkurrenskraft och fortsätta att upprätthålla överskottet i den externa ekonomiska balansen betonar kommittén behovet av att övervaka utvecklingen i ekonomiska maktcentrum, särskilt USA och Kina, samt i andra mycket dynamiska tillväxtekonomier, särskilt länderna i Sydostasien ([15]).

3.16 EESK anser att social dialog och kollektivförhandlingar bör integreras i diskussionen om klimatomställningen på alla nivåer. Det är viktigt att vara rättvis när det gäller att sprida ansträngningarna för att bygga upp den acceptans som krävs av arbetstagarna och samhället i stort för att en klimatneutral strategi för produktion av varor och tjänster ska kunna antas.

4. **Särskilda kommentarer**

4.1 Kommittén är fast övertygad om att alla verktyg som används för att hantera klimatkrisen bör bygga på verklig förutsägbarhet och vara förenliga med de nuvarande megatrender som kan observeras både på EU-nivå och i ett regionalt sammanhang, för att se till att dessa verktyg är förenliga med och specifikt inriktade på att trygga ekonomisk säkerhet och konkurrenskraft i EU:s medlemsstater. ([16])

4.2 EESK stöder insatserna för att genomföra en utmanande omställning, men påpekar också att alla åtgärder som antas och genomförs bör inriktas på att stärka de ekonomiska resultaten och den sociala stabiliteten i EU-medlemsstaternas ekonomier.

4.3 Kommittén rekommenderar att de olika åtgärderna även omfattar alternativ för att tillämpa och främja större (godtagbar) tolerans för energikällor som, även om de inte utgör optimala energikällor för slutfasen av den gröna omställningen när det gäller klimatneutralitet, under övergångsperioden kommer att ha en positiv inverkan på miljön och klimatet jämfört med det nuvarande läget. Övergångsperioderna bör dock inte förlängas mer än vad som är absolut nödvändigt, eftersom detta skulle bromsa omställningen till grön energi, både direkt och indirekt genom att bromsa innovationen inom förnybar teknik.

4.4 EESK anser att detta resonemang också bör innebära ett större spelrum när det gäller utbyggnadstakten för förnybara energikällor, förutsatt att de fortsätter att breda ut sig inom olika affärsområden och andra verksamheter (industri, transport, bostäder osv.) och att de införs enligt en realistisk tidsplan.

([15]) ”'European competitiveness and strategic autonomy' – The European Union and the double challenge: strengthening competitiveness and enhancing economic security”, Paolo Guerrieri och Pier Carlo Padoan, februari 2024.

([16]) ”'European competitiveness and strategic autonomy' – The European Union and the double challenge: strengthening competitiveness and enhancing economic security”, Paolo Guerrieri och Pier Carlo Padoan, februari 2024.

4.5 Kommittén påpekar att perioder av ökad risk på grund av geopolitiska spänningar och geoekonomisk osäkerhet leder till relativt djupgående beteendeförändringar i riktning mot energibesparingar. I detta sammanhang måste energieffektivitetsåtgärder vidtas. Relativt stora investeringar, med omfattande stöd från EU:s finansieringskällor, bör inriktas på kvalitativ ombyggnad av offentliga byggnader, kommersiella byggnader och bostadshus, med beaktande av särskilda nationella omständigheter. En betydande konkurrensfördel för EU längs hela värdekedjan skulle kunna vara produktion, installation och service av komponenter och utrustning som förbättrar energieffektiviteten, med en betydande övergång till förnybara energikällor.

4.6 EESK uppmanar kommissionen att göra en tydlig, begriplig och trovärdig bedömning av behoven (eliminering av de negativa återverkningarna av externa effekter på ekonomierna och samhällena i EU:s medlemsstater, liksom för EU som helhet, på klimat- och miljöskyddsområdet) och av kostnaderna (de investeringar som krävs för att tillgodose behoven, i form av en grundläggande vägledande struktur som fastställs utifrån finansieringens syfte, källa och natur).

4.7 Denna bedömning av behov och kostnader bör regelbundet uppdateras och utvärderas mot bakgrund av ändrade omständigheter i samband med geoekonomiska förändringar och bör tillhandahållas dem som deltar i beslutsprocesser och allmänheten.

4.8 Kommittén pekar vidare på behovet av att åta sig att tillhandahålla data för bedömningen av behov och kostnader så att den inkluderar resultaten av analyserna av den gröna omställningens inverkan på makroekonomi, finansiell stabilitet och arbetsmarknad samt på ekonomisk säkerhet, livsmedelstrygghet, energitrygghet och hälsosäkerhet ([17]). Dessa analyser skulle kunna bli föremål för utvärdering inom ramen för den europeiska planeringsterminen.

4.9 För att stärka EU-ekonomins hållbara konkurrenskraft rekommenderar EESK dessutom att kommissionen övervakar resultaten och erfarenheterna av genomförandet av lagen om inflationsminskning (IRA ([18])) i USA i syfte att uppnå förenlighet och möjliga synergier med landet och stärka det strategiska partnerskapet mellan EU och USA.

4.10 Under 2026 förväntar sig EESK mer konkreta analyser av konsekvensbedömningen av åtgärder i samband med införandet av gränsjusteringsmekanismen för koldioxid (CBAM). Kommittén rekommenderar därför att kommissionen genomför en djupgående utvärdering som skulle kunna ge ett värdefullt bidrag till större förenlighet mellan den gröna omställningen och andra delar av den globala ekonomin.

4.11 Vid analysen av klimatkrisens negativa effekter på olika sektorer och verksamhetsområden i hela EU förefaller det absolut nödvändigt att inrätta en gemensam databas, både inom de enskilda medlemsstaterna och på EU-nivå. EESK uppmanar därför kommissionen att ta fram en omfattande databas med nyckelindikatorer för de fysiska riskerna med klimatförändringarna.

4.12 Koldioxidens sociala kostnader, som mäter det monetiserade värdet av de skador på samhället som orsakas av varje ytterligare ton koldioxidutsläpp, bör göras till ett centralt mått för utformningen av klimatpolitiken i EU. Den genomsnittliga uppskattningen av varje ytterligare ton koldioxid uppgår nu till 185 US-dollar (dvs. 3,6 gånger högre än den amerikanska regeringens nuvarande bedömning på 51 US-dollar per ton koldioxid). ([19]) Detta innebär att vi för närvarande undervärderar koldioxidens sociala kostnader med en faktor på tre. Även i beräkningen av koldioxidpriset i Europa, mätt genom priserna på utsläppsrätter i EU:s utsläppshandelssystem (mellan 53 och 79 euro per ton år 2024), underskattas de sociala kostnaderna med stor marginal.

([17]) EESK:s yttrande ”Hantering av klimatförändringarnas och miljöförstöringens inverkan på fred, säkerhet och försvar”, EUT C, C/2024/2106, 26.3.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/2106/oj.

([18]) ”Inflation Reduction Act”.

([19]) Rennert, K., Errickson, F., Prest, B.C. et al. ”Comprehensive evidence implies a higher social cost of CO_2”. Nature 610, s. 687–692 (2022).

4.13 Klimatförändringarna kommer att vara mycket skadliga för människors hälsa. De kommer att påverka människor direkt och öka risken för sjukdomar som överförs genom miljön och via djur. Det största hotet mot människors hälsa till följd av klimatförändringarna kommer att vara infektionssjukdomar till följd av högre temperaturer, torka och vattenbrist, skyfall, översvämningar och uppvärmning av haven. Omkring 58 % av de infektionssjukdomar som drabbar människor beräknas förvärras av klimatförändringarna ([20]). Mot denna bakgrund rekommenderar EESK att kommissionen utarbetar en strategisk plan för att skydda befolkningen från återverkningarna av klimatkrisen och dess effekter på infektionssjukdomar.

4.14 Fortsatta temperaturökningar kan leda till ihållande torka, vilket skulle kunna orsaka så kallad klimatmigration med alla de negativa ekonomiska konsekvenser som detta medför ([21]). Man måste därför fokusera på de huvudsakliga faktorer som inverkar kraftigt på klimatförändringarna, såsom ökande avfallsmängder, överkonsumtion av energi och överkonsumtion av livsmedel och kläder. Allt detta kommer att leda till ohållbar produktion och följaktligen till ytterligare miljöföroreningar, vilket skulle äventyra människors liv på jorden.

4.15 Klimatförändringarna leder till vattenbrist. Dessutom förväntas de leda till en ökad risk för dålig vattenkvalitet, brist på vatten för jordbruksproduktion, risk för vattenbrist i anslutning till turism (mindre snö under vintern och vattenbrist under sommarmånaderna) samt otillräckliga vattenmängder för energiproduktion. Jordbruket och logistiken är hotade. Därför skulle det behövas en övergripande ram för vattenförvaltning. Risken för vattenbrist kan också bromsa den pågående processen för att begränsa klimatförändringarna ([22]), ([23]).

4.16 EESK betonar behovet av att fortsätta med den gradvisa minskningen av subventioner till fossila bränslen, som är oerhört skadliga när det gäller miljöföroreningar och folkhälsa. Dessutom skulle det behövas en koldioxidskatt och en koldioxidprissättning. Under 2022 uppgick de totala subventionerna till 7 biljoner US-dollar, vilket motsvarar 7,1 % av världens BNP ([24]). Under de två åren 2020–2022 ökade subventionerna till fossila bränslen med 2 biljoner US-dollar. Subventionerna till fossila bränslen var relativt stabila på omkring 56 miljarder euro under perioden 2015–2021, men ökade till 123 miljarder euro 2022 ([25]).

4.17 Klimatförändringarna kommer att vara mycket skadliga för finanssektorns stabilitet, när det gäller både bank- och försäkringssektorn. Kommittén påpekar att de ökande riskerna i finanssektorn och motståndskraften mot dessa risker bör ligga till grund för beslutsfattandet ([26]). Det är därför viktigt att alla indikatorer är heltäckande. Dessutom är det mycket viktigt att skapa förutsättningar för att omvandla klimatrisken på ett sätt som säkerställer hållbara investeringar och i möjligaste mån undviker att betydande belopp av strandade tillgångar uppstår.

4.18 Med tanke på att klimatförändringarna är mer oförutsägbara än någonsin och har aldrig tidigare skådade konsekvenser kommer enorma ekonomiska resurser att behöva användas för att täcka de skador och förluster som orsakas av klimatkrisen och dess inverkan på människors hälsa. De tillgängliga offentliga medlen är mycket begränsade. EESK rekommenderar att kommissionen överväger att hålla i reserv de finansiella resurser som ska användas i kritiska lägen för att hantera konsekvenserna av klimatkrisen, i form av en krisfacilitet/krisfond. Kommissionen uppmuntras att undersöka finansiella verktyg som medlemsstaterna skulle kunna använda för att skydda sig.

4.19 EESK betonar att klimatförändringarna kommer att få negativa sociala konsekvenser, med risk för att inkomstskillnaderna och fattigdomen ökar ([27]). Alla som deltar i beslutsfattandet bör därför ta hänsyn till denna utveckling och, när så är lämpligt, skapa ett socialt skyddsnät. I detta sammanhang gör omställningen det absolut nödvändigt att införa omfattande reformer med fokus på hållbarhet, inkludering, motståndskraft och social rättvisa.

([20]) C. Mora m.fl., ”Over half of known human pathogenic diseases can be aggravated by climate change”, Nature Climate Change 12(9), s. 869-875 (DOI: 10.1038/s41558-022-01426-1), 2022.
([21]) ”The climate crisis, migration, and refugees”, John Podesta, juli 2019.
([22]) ”Water abstraction by source and economic sector in Europe”, Europeiska miljöbyrån, 2022.
([23]) EESK:s yttrande ”Vattenpolitik: mellan ökenspridning och säkerhetisering – dags för en blå diplomati”, EUT C, C/2023/862, 8.12.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2023/862/oj.
([24]) ”Fossil Fuel Subsidies Surged to Record $7 Trillion”, Simon Black, Ian Parry, Nate Vernon, augusti 2023.
([25]) ”Fossil fuel subsidies”, Europeiska miljöbyrån, november 2023.
([26]) ”Climate-related financial risks are a major challenge”, gemensamma forskningscentrumet, mars 2024.
([27]) ”Klimatkrisen och dess konsekvenser för sårbara grupper”, EESK:s pressammanfattning, december 2023.

4.20 Klimatförändringarna kommer att ha en inverkan på eventuella framtida kriser. I den sjätte utvärderingsrapporten från Mellanstatliga panelen för klimatförändringar (IPCC) identifierades fyra risker för Europa under de kommande årtiondena till följd av klimatförändringarna, varav tre i samband med värme och torka, nämligen a) dödlighet och sjuklighet bland befolkningen och störningar i ekosystemet på grund av värme, b) minskad jordbruksproduktion på grund av en kombination av värme och torka, och c) vattenbrist i enskilda sektorer ([28]) ([29]).

4.21 Våra samhällen lever i dag i en mycket nära sammanlänkad värld. Alla länder måste möta den gemensamma fienden i form av klimatförändringarna, även om inte alla länder påverkas eller kommer att påverkas på samma sätt. För att i möjligaste mån undanröja klimatförändringarnas negativa konsekvenser och bevara livet på vår värdefulla planet för framtida generationer anser EESK att det nu finns ett akut behov av konstruktivt samarbete och samordnade åtgärder från alla länder och alla berörda parter i världen, inbegripet berörda multilaterala institutioner.

Bryssel den 23 oktober 2024.

Oliver RÖPKE
Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs ordförande

([28]) B. Bednar-Friedl m.fl. 2022, ”Chapter 13: Europe”, i ”Climate Change 2022: Impacts, Adaptation and Vulnerability”. Bidrag från arbetsgrupp II till den sjätte utvärderingsrapporten från Mellanstatliga panelen för klimatförändringar, Cambridge University Press, Cambridge, Förenade kungariket.

([29]) B. Bednar-Friedl m.fl., 2022, ”Europe”. I ”Climate Change 2022: Impacts, Adaptation and Vulnerability”. Bidrag från arbetsgrupp II till den sjätte utvärderingsrapporten från Mellanstatliga panelen för klimatförändringar, Cambridge University Press, Cambridge, Förenade kungariket, och New York, USA, s. 1817–1927.

BILAGA

Följande punkter i sektionens yttrande ändrades i enlighet med det ändringsförslag som antogs av plenarförsamlingen, men fick minst en fjärdedel av rösterna (artikel 74.4 i arbetsordningen):

Ändringsförslag 3

ECO/645

Klimatförändringarna och deras inverkan på ekonomin

Punkt 1.3

Ändra enligt följande:

Sektionens yttrande	Ändringsförslag
Kommittén betonar att ingen tid får gå förlorad när det gäller att anta och genomföra alla nödvändiga åtgärder för att minska utsläppen (begränsning) och anpassa sig till de nya villkoren (anpassning), bland annat genom att man inför pris på utsläpp och en koldioxidskatt i linje med kommissionens senaste rekommendation.	Kommittén betonar att ingen tid får gå förlorad när det gäller att anta och genomföra alla nödvändiga åtgärder för att minska utsläppen (begränsning) och anpassa sig till de nya villkoren (anpassning), bland annat genom att man inför pris på utsläpp och en koldioxidskatt i linje med kommissionens senaste rekommendation. ***Koldioxidens sociala kostnader, som mäter det monetiserade värdet av de skador på samhället som orsakas av varje ytterligare ton koldioxidutsläpp, bör göras till ett centralt mått för utformningen av klimatpolitiken i EU.***

Resultat av omröstningen

För:	60
Röster emot:	57
Nedlagda:	18

Ändringsförslag 5

ECO/645

Klimatförändringarna och deras inverkan på ekonomin

Punkt 2.2

Ändra enligt följande:

Sektionens yttrande	Ändringsförslag
Kostnaderna för att inte vidta åtgärder mot klimatförändringarna kommer att bli mycket höga. Preliminära uppgifter visar på årliga kostnader på 600 miljarder euro för perioden 2024–2030. Att skjuta upp finansieringen av både begränsning och anpassning kommer att få en oerhört negativ inverkan på ekonomin, infrastrukturen och jordbruket som helhet samt på befolkningens hälsa. ***Klimatförändringarna*** bör ***därför*** vara ***en av de*** viktigaste ***prioriteringarna*** för ***EU:s***	Kostnaderna för att inte vidta åtgärder mot klimatförändringarna kommer att bli mycket höga. Preliminära uppgifter visar på årliga kostnader på 600 miljarder euro för perioden 2024–2030. ***Förlorad ekonomisk produktion på grund av ökad dödlighet, sämre hälsa, minskad produktivitet och kortare liv kommer att direkt påverka de ekonomiska utsikterna, särskilt med tanke på den exponentiella (inte linjära) effekten av varje ytterligare ton koldioxid som släpps ut. Som ett exempel gick enligt Lancet-rapporten från 2023[1] 490 miljarder produktiva arbetstimmar förlorade***

Sektionens yttrande	Ändringsförslag
medlemsstater. Ur institutionell synvinkel har antagandet av den gröna given[***1***] lett till en rad väsentliga och systemrelaterade krav i kampen mot klimatförändringarna och deras oförutsedda och aldrig tidigare skådade effekter på alla de viktiga områden som i hög grad påverkar EU:s ekonomi.	***på global nivå under 2023 enbart på grund av värmeböljor, och detta antal kommer att fortsätta att öka i linje med värmeutvecklingen.*** Att skjuta upp finansieringen av både begränsning och anpassning kommer ***därmed*** att få en oerhört negativ inverkan på ekonomin, infrastrukturen och jordbruket som helhet samt på befolkningens hälsa. På grundval av dessa överväganden är det självklart att klimatförändringarna bör vara ***den*** viktigaste ***politiska prioriteringen*** för ***EU och dess*** medlemsstater. Ur institutionell synvinkel har antagandet av den gröna given[**2**] lett till en rad väsentliga och systemrelaterade krav i kampen mot klimatförändringarna och deras oförutsedda och aldrig tidigare skådade effekter på alla de viktiga områden som i hög grad påverkar EU:s ekonomi.
[1] ”Så ska den gröna given genomföras”.	[1] ***2023 års rapport från Lancet Countdown om hälsa och klimatförändringar.***
[2]	***[2]*** ”Så ska den gröna given genomföras”.

Resultat av omröstningen

För:	63
Röster emot:	56
Nedlagda:	18

Ändringsförslag 7

ECO/645

Klimatförändringarna och deras inverkan på ekonomin

Punkt 4.12

Lägg till en ny punkt:

Plats: Efter den befintliga punkten – samma nivå

Sektionens yttrande	Ändringsförslag
	Koldioxidens sociala kostnader, som mäter det monetiserade värdet av de skador på samhället som orsakas av varje ytterligare ton koldioxidutsläpp, bör göras till ett centralt mått för utformningen av klimatpolitiken i EU. Den genomsnittliga uppskattningen av varje ytterligare ton koldioxid uppgår nu till 185 US-dollar (dvs. 3,6 gånger högre än den amerikanska regeringens nuvarande bedömning på 51 US-dollar per ton koldioxid).[1] Detta innebär att vi för närvarande undervärderar koldioxidens sociala kostnader med en faktor på tre. I Europa underskattar koldioxidpriset, mätt genom priserna på utsläppsrätter i EU:s utsläppshandelssystem (mellan 53 och 79 euro per ton år 2024), också de sociala kostnaderna med stor marginal.

Sektionens yttrande	Ändringsförslag
	K. Rennert, F. Errickson, B.C. Prest m.fl. Comprehensive evidence implies a higher social cost of CO_2. Nature 610, s. 687–692 (2022). https://doi.org/10.1038/s41586-022-05224-9

Resultat av omröstningen

För:	67
Röster emot:	61
Nedlagda:	9